

פרופסור אלן וויל עוקם שנים רבות בעבודה קלינית ומדעית בתחום הנירופסיקולוגיה.

בשנת 2017 זכה בפרס מפעל חיים מהאגודה הבינלאומית לנירופסיקולוגיה, SIN.

בעריכת נחמה רפאל

אלן וויל הוא פרופסור מומחה מדריך בפסיכולוגיה שיקומית, פרופסור מן המניין, ראש המחלקה לפסיכולוגיה לשעבר וראש המעבדה לזיכרון ואמנזה (במרכז הבינתחומי לחקר המוח ע"ש גונדה) באוניברסיטת בר-אילן, בקריהו שלון, פרופסור וקיל משלב בין העבודה הקלינית והעבודה המדעית.

שחלק מהביקורת של החולמים במרפאה היו על מנת לשוחח איתו, ולא דוקא בכך לקבל טיפול רפואי.

מה הוביל אותך לבחור לימודי נירופסיקולוגיה שהוא אחד בחיתוליהם בעולם?

במהלך לימודי התואר הראשון בפסיכולוגיה הבנתי שחלק גדול מהתיਆורות שלמדנו אז אין מבוססות דיין מבחינה מדעית, ולכן אפשר ללמוד על תיאוריה אחת ועל היפוכה במקביל, כך שהכל אפשרי. החשפה שלי לקורסים על תפקיד המוח הוביל אותהואי לאפשרות לשלב ולקשר בין למידה על תהליכי נפשיים וקוגניטיביים לבין הבסיסים המוחיים של התהליכים האל. תחום הנירופסיקולוגיה בשנות השמונים עוד לא נלמד בארץ כדייציפינה. בארץות הברית היה אז רק חמש אוניברסיטאות שלימדו נירופסיקולוגיה לדוקטורט. לשם פניתי והתΚבלתי למסלול שיר לדוקטורט בנירופסיקולוגיה קלינית באוניברסיטת City University of New York.

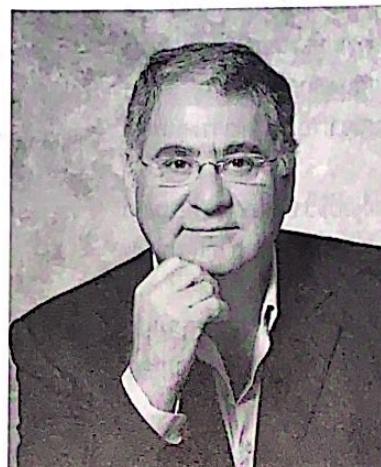
מה הייתה עכודת הדוקטורט שלך ומה הרקע לבחירה זו?

התקופה של עסוק בהשלכות חכלה מוחית על תהליכי זיכרון. תחומי שאזינו או חוקר עד היום.

הניסיונו הקליני שלי היה עם אנשים שסבלו מחלת מוחית. זו אוכלוסייה צעירה, בדרך כלל, שיכולה להפיק הכוח מטהילן השיקום, וכן היאamatגרת. נשא הזיכרון תמיד ריתק אותו בغالל היותו מורכב כה בסיסי בחיננו. וכך הבנת ההשלכות של חכלה מוחית על הזיכרון הינה מפתח בהבנת הקשיים שאיתם מתמודדים אנשים אלו.

שתף אותנו בתובנות שלך מעובדתך.

אני רואה עצמי כבר מודל, ראשית על כך שאני עוסקת בתחום מרתק שנקרו נירופסיקולוגיה העוסק בשאלות גוף ונפש. שנית, על כך

את התואר הראשון בפסיכולוגיה למד באוניברסיטת בר-אילן. את הדוקטורט בנירופסיקולוגיה קלינית ב-*City University New York* סיים ב-1985. מאז שנת 1987 ועד היום הוא חבר סגל באוניברסיטת בר-אילן. את הקריירה הקלינית החל ביחידה לשיקום נפגעי ראש בנוירק (בראשו של פרופסור יהודה בן ישע) ב-*Institute of Rehabilitation Medicine*,

Rehabilitation Medical Center NYU. עם חזרתו לארץ שימש כסגן מנהל במכון רקנאטי לשיקום נפגעי ראש. כיים משמש כראש פרויקט שיקום נכי צה"ל שלאחר חבלה מוחית בוין.

שימוש בעבר כחבר ועד המנהלים של האגודה הבינלאומית *International Neuropsychological Society* וכן כעורך משנה לכטב העת *Journal of the International Neuropsychological Society* (INS). עד היום פרסם לפחות 140 מאמרים ופרקם בספרים בתחום הנירופסיקולוגיה והשיקום בדges על תהליכי זיכרון.

ספר לומו על הרקע המקודם שלך והבחורה לימודי פסיכולוגיה.

נולדתי בתוניס בשנת 1953 ועליתי עם הורי לארץ בשנת 1955. הגענו למשואה, מעברת עולים ליד יער משואה, וכעבור שנה עברנו למבשרת ירושלים, שהייתה אז יישוב ספר. בתיכון למדתי עברית בבית ספר "הימלפרב". לאחר סיום התיכון ועד לגיוס לצה"ל, למדתי שנה בישיבת "שעלבים". התגייסתי לנח"ל ושירותי כחובש קרב.

בשירותי הצבאי שימשתי כמנהל המרפאה בהיאחזות נצרים ברכעה. במהלך השירות הגעתי לתובנה שאני רוצה להיות פסיכולוג דוקא בעקבות החווות שלי כחובש, כיוון שהרגשתי

נחמה רפאל, חברת מערכת פסיכוארטואליה, פסיכולוגית שיקומית ופואית מומחית ומדריכה שיקומית.
המלצות על פסיכולוגים מעוניינים או בעלי תפקיד מעוניין אפשר להעביר במיל' לנחמה רפאל nechamaraph@gmail.com

האם יש לך טיפוס מסוים לטיפוח וטיפול בזיכרון או בחשיבתך?

הסכמה שהיתה תליה פעם בבתי ספר, "נפש בריאה בגוף בריא", מסתברת כנכונה אמפירית. במחקר שלנו (מחקר שבויicity שותף קליניים וכן חוקרים חיבים להיחשף ולבוא עם ידע קליני על מנת שלמחקרים תהיה תקופת אקלזיות ורלוונטיות יושמת).

לא רק שימורה אלא אף שיפרה את הביצועים של אנשים בגין השליש. מעבר לכך, כל החוקרים על רזרבה קוגניטיבית בזקנה ודםציה, וכן החוקרים שלנו על אנשים לאחר חבלה סוחית, מצבעים על כך שפעולות מנטלית מתמשכת תורמת לשימור היכולות הקוגניטיביות. אין הכוונה למשמעות חשיבה ממוחשבים שייעולותם יכולת הכללה לח' היומיום נמצאה כמוגבלת ביותר, אלא דווקא ללמידה משמעותית של תכנים חדשים (כגון שפה חדשה ותחומים פחות מוכרים), הם התורמים לשימור היכולות הקוגניטיביות.

האם נשאר לך זמן לפחות פנאי, ומה?

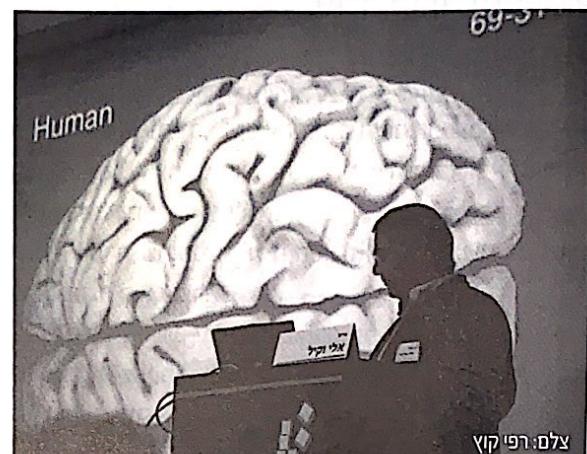
לצערי אין לי די זמן (אולי אני צריך לומר לשמהתי), כי כנראה אני אוהב את מה שאני עושה). אני מודע ואובט לקרוא ספרים במגוון תחומים, החול מספר ריגול ומתח דרכ אוטוביוגרפיות וכליה בספרי הגות וՓחסבה. פעילות נוספת המסייעת לי אושר רב היא הבילוי עם הנכדים שלו (גיגאנטיות שלו...).

מבחן אחד שעשוי לסייע בבדיקה מוחה נטען? מבחן אחד שעשוי לסייע לתפחתת מוחה נטען? מבחן אחד שעשוי לסייע בבדיקה מוחה נטען?

אני מעריך שהטగמה שאנתנו רואים בעשרות האחוריים של החדרה של הנוירופסיכולוגיה לכל תחומי הפסיכולוגיה תלר וגבר. בעוד שבמעבר הנוירופסיכולוגיה זההה עם חבלות מוחיות ומחלות נירולוגיות, כוון כל התיאוריות המשמעויות בתחום הפסיכולוגיה השונות מתייחסות למרכיב הגוף. למשל תיאוריות המסבירות תהליכי התפתחות נורמליים בצד לקויס בהתקפותות כגון ADHD או אוטיזם מתייחסות להיבטים שונים בהתקפותות המוח. אך גם תיאוריות על זקנה ומחלות דמנטיות, וכן גם במקרים של לקויות נפשיות כגון דיכאון, סכיזופרניה ו- OCD.

להערכתני, עם המשך ההתפתחות הטכנולוגית והיכלות החישובית, המרכיב הגוף בתהליכי האבחון הפסיכולוגי והפסיכיאטרי יגבר, ככלומר אמצעי דימות יסייעו באבחנה. אך גם להערכתני יקרה בתהום הטיפול. אמו רואים ניצנים של זה למשל בשימוש בטכנולוגיות DBS - Deep Brain Stimulation פרקינסון וכעת יש ניסיונות לישמה עם חולים הסובלים למשל מ- OCD. המשמעות היא שיש צורך להגביר את ליטוד המוח בכלל והנוירופסיכולוגיה בפרט בתהליכי ההכשרה של פסיכולוגים על מנת שיהיו מוכנים יותר לשינויים הצפויים בעתיד.

שבקיריה של הצלחתו שלב עבודה קלינית בצד עבודה מדעית. בחוויה שלי העבודה המדעית מעירה את עמודתי הקלינית ולהפוך. לכן לדעתינו חשוב להגביר את החשיפה למחקריהם עדכניים קליניים וכן חוקרים חיבים להיחשף ולבוא עם ידע קליני על מנת שלמחקרים תהיה תקופה אקלזיות ורלוונטיות יושמת.

עלם: רפי קוץ

לקחת חלק בהרבה מאוד מחקרים. מה המשמעותי ביותר בעיריך? מבחן אחד שעשוי לסייע בבדיקה מוחה נטען? מבחן אחד שעשוי לסייע בבדיקה מוחה נטען? מבחן אחד שעשוי לסייע בבדיקה מוחה נטען?

קשה לי להזכיר על מאמר אחד ספציפי, אך אני מעדיך שתתרשם המשמעותית שלי למספרות היא החקירה השיטותית של השילוחות חבלה מוחית חמורה על תהליכי הזיכרון. על כך כתבתי כמה פאמרי סקירה. בהקשר זה אני רואה חשיבות בסדרת המETERS האחרונה שכתבנו על רזרבה קוגניטיבית וחבלה מוחית (ראו הרחבה בסעיף 7). כמו כן אני רואה חשיבות בסדרת המETERS שפרסמנו במהלך שנים על מבחן הרוי המילולי (Rey - Auditory Verbal Learning Test). אני גאה לראות את השימוש הנרחב במבחן זה בהיותו אחד המבחנים הבודדים לצערי עם נורמות ישראליות מגיל 8 עד מעלה 50, על כ-1,500 נבדקים. מבחן אחד שעשוי לסייע בבדיקה מוחה נטען? מבחן אחד שעשוי לסייע בבדיקה מוחה נטען? מבחן אחד שעשוי לסייע בבדיקה מוחה נטען?

צין נקודות התקדמות משמעותית לדעתך בהבנת הקשר בין מוח והתנהגות. מבחן אחד שעשוי לסייע בבדיקה מוחה נטען? מבחן אחד שעשוי לסייע בבדיקה מוחה נטען? מבחן אחד שעשוי לסייע בבדיקה מוחה נטען?

אין ספק שההתקפותות הטכנולוגית בעשרות האחוריים יש תרומה מכרעת בהתפתחות הדעת שלנו על מוח-התנהגות. קפיצת המדרגה הייתה עם פיתוח אמצעי הדימות הפונקציונליים כגון fMRI ו-DT, זאת, בשילוב החדרה וההמגרס גם הדימות של החומר הלבן - DTI. מבחן אחד שעשוי לסייע בבדיקה מוחה נטען? מבחן אחד שעשוי לסייע בבדיקה מוחה נטען? מבחן אחד שעשוי לסייע בבדיקה מוחה נטען?

של מתודות חישוביות לחקר המוח - חישוביות עצビות המאפשרות יעבוד נתונים ברמה שלא התאפשרה בעבר. אך גם טכנולוגיות נוספות כדוגמת מכשירים לניטור תנועות עיניים תורמות רבות למאמץ ואפשרות לנו תובנות שלא יכולים להגיע אליהן ללא מכשור זה.